

KRIVIČNO DELO NASILNIČKO PONAŠANJE NA SPORTSKOJ PRIREDBI ILI JAVNOM SKUPU

SAŽETAK: Svedoci smo raznih oblika vršenja nasilja, tradicionalnih i savremenih. Kako je ljudsko društvo napredovalo, srazmerno su napredovali i oblici vrešenja nasilja. Tako se nasilje može vršiti od nanošenja lakih telesnih povreda pojednicu do izvršenja genocida prema velikom broju ljudi. Akti nasilja su oduvek privlačili posebnu pažnju stručnjaka različitih oblasti, ali i običnih ljudi, što zbog izveštavanja o ovim delima, što zbog straha ljudi, jer žrtva nasilja može biti svako lice. Odgovor pojedinca, države i društva na nasilje može biti raznovrstan, javlja se u vidu odbrane i u vidu propisavanja određenih ponašanja kao krivičnih dela, pri čemu se izvršiocima ovih krivičnih dela kažnjavaju za vršenje akata nasilja. Ovakvim odgovorom države, postižu se ciljevi, čije propisivanje je u stvari odgovor na problem huliganizma, odnosno vršenja nasilja na ili u vezi sa sportskim priredbama.

KLJUČNE REČI: Sportska priredba, javni skup, krivično pravo, krivično delo, nasilje, sport.

1. Uvod

Nasilje u sportu predstavlja specifičan oblik vršenja nasilja, a koji se razlikuje od ostalih oblika po specifičnom mestu vršenja nasilja (sportski tereni) ili po tome što je na neki drugi način povezan sa sportskim nadmetanjima. Nasilje u sportu u savremenom svetu predstavlja široku i rasprostranjenu pojavu, na koju nijedna država nije ostala imuna. Osnovno pitanje vezano za nasilje u sportu predstavlja kako definisati nasilje u sportu i šta sve obuhvata pojam nasilja u sportu? Najšira moguća definicija nasilja u sportu bi bila ta da nasilje u sportu obuhvata svako konkretno ponašanje pojedinca suprotno pravilima sporta. Međutim, data definicija je preširoka te se u teoriji daju uže definicije od ove.

2. Krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu iz čl. 344a Krivičnog Zakonika

Krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi u čl. 344a Krivični Zakon (Službeni glasnik RS 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019) glasi:

„(1) Ko fizički napadne ili se fizički obračunava sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa, vrši nasilje ili oštećuje imovinu veće vrednosti prilikom dolaska ili odlaska sa sportske priredbe ili javnog skupa, unese u sportski objekat ili baca na sportski teren, među gledaoce ili učesnike javnog skupa predmete, pirotehnička sredstva ili druge eksplozivne, zapaljive ili škodljive supstance koje mogu da izazovu telesne povrede ili ugroze zdravlje učesnika sportske priredbe ili javnog skupa, neovlašćeno uđe na sportski teren ili deo gledališta namenjen protivničkim navijačima i izazove nasilje, oštećuje sportski objekat, njegovu opremu, uređaje i instalacije, svojim ponašanjem ili parolama na sportskoj priredbi ili javnom skupu izaziva nacionalnu, rasnu, versku ili drugu mržnju ili netrpeljivost zasnovanu na nekom diskriminatornom osnovu usled čega dođe do nasilja ili fizičkog obračuna sa učesnicima, kazniće se zatvorom od jedne do pet godina i novčanom kaznom.

(2) Ako je delo iz stava 1. ovog člana izvršeno od strane grupe, učinilac će se kazniti zatvorom od dve do osam godina.

(3) Kolovođa grupe koja izvrši delo iz stava 1. ovog člana, kazniće se zatvorom od tri do dvanaest godina.

(4) Ako je izvršenjem dela iz stava 1. ovog člana došlo do nereda u kome je nekom licu naneta teška telesna povreda ili je oštećena imovina veće vrednosti, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

(5) Službeno ili odgovorno lice koje pri organizovanju sportske priredbe ili javnog skupa ne preduzme mere obezbeđenja kako bi se onemogućio ili sprečio nered, pa usled toga budu ugroženi život ili telo većeg broja ljudi ili imovina veće vrednosti, kazniće se zatvorom od tri meseca do tri godine i novčanom kaznom.

(6) Učiniocu dela iz st. 1. do 4. ovog člana koje je izvršeno na sportskoj priredbi obavezno se izriče mera bezbednosti zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama.”

Kao što se može videti iz zakonskog opisa krivičnog dela, delo ima jedan osnovni oblik, dva kvalifikovana oblika i jedan posebni oblik. Osnovni oblik krivičnog dela može izvršiti svako lice, dok je za postojanje dela potrebno i da je izvršilac postupao sa umišljajem. Mesto izvršenja je ono što čini specifičnost ovog krivičnog dela, a to alternativno mogu biti sportska priredba i

javni skup. Pod sportskom priredbom u ovom smislu treba smatrati sva sportska takmičenja i manifestacije¹ a to mogu biti raznovrsni događaji kao što su fudbalske, košarkaške, odbojkaške utakmice, atletsko ili plivačko takmičenje, kros, moto trke i tome slično.² Dok su javni skupovi sva javna okupljanja većeg broja ljudi sa različitim ciljevima, na primer koncerti ili druge priredbe, zborovi, mitinzi i tome slični.³

Radnje izvršenja osnovnog oblika dela date su alternativno i one mogu biti:

a) Fizički napad ili fizičko obračunavanje sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa;

Da bi bliže odredili radnju izvršenja fizičkog napada ili fizičkog obračunavanja sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa, potrebno je odrediti pojam učesnika, u ovom smislu kao pasivne subjekte ovog dela, odnosno učesnike treba smatrati sva lica prisutna na sportskoj priredbi ili javnom skupu.⁴ Na primer, gledaoci, takmičari, sudije, novinari, treneri, zdravstveno osoblje.

b) Vršenje nasilja ili oštećivanje imovine veće vrednosti prilikom dolaska ili odlaska sa sportske priredbe;

Vršenje nasilja ili oštećivanje imovine veće vrednosti prilikom dolaska ili odlaska sa sportske priredbe kao radnja izvršenja ovog dela ima tu specifičnost da je mesto izvršenja van sportske priredbe, te bi ovu odredbu trebalo široko tumačiti i pod dolazak i odlazak sa sportske priredbe smatrati celokupno trajanje kretanja od okupljanja do sportskog terena ili javnog skupa, odnosno konkretno, ukoliko se organizovano putuje na gostovanje kluba, dolazak i odlazak treba shvatiti kao put od početne tačke do sportskog terena.

v) Unošenje u sportski objekt ili bacanje među gledaoce ili učesnike javnog skupa predmete, pirotehnička sredstva ili druge eksplozivne, zapaljive ili škodljive supstance;

Unošenje u sportski objekt ili bacanje među gledaoce ili učesnike javnog skupa predmete, pirotehnička sredstva ili druge eksplozivne, zapaljive ili škodljive supstance, predstavlja formulaciju pod kojom treba podvesti sve predmete, sredstva i supstance, koji su podobni da telo povrede ili zdravlje ugroze.

g) Neovlašćen ulazak na sportski teren ili deo gledališta namenjen protivničkim navijačima;

¹ Đorđević, M., Đorđević, Đ. (2014:209) *Krivično pravo sa tekstom Krivičnog zakonika*, Projuris, Beograd

² Lazarević, Lj., op. cit., str. 1000

³ Đorđević, M., Đorđević, Đ. op.cit., str. 209

⁴ Isto, str. 209

Neovlašćen ulazak na sportski teren ili deo gledališta namenjen protivničkim navijačima, ovakav ulazak obuhvata svaki ulazak na teren od strane lica koje nije u organizaciji sportskog takmičenja za takav ulazak predviđeno, kao i ulazak u deo gledališta namenjen protivničkim navijačima bez odgovarajuće ulaznice ili propusnice. Uz to, kao uslov ove radnje izvršenja zahteva se i posledica- da je izvršilac pored neovlašćenog ulaska izazvao i nasilje.⁵

d) Oštećivanje sportskog objekta, njegove opreme uređaja i instalacija;

Pod sportskim objektom bi trebalo smatrati svako mesto gde se odigrava sportska priredba, stadion, sportska hala, zatvoreni bazen, sa svim svojim pripadajućim elementima i delovima, kako unutrašnjim tako i spoljašnjim.

đ) Izazivanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu nacionalne, rasne, verske ili druge mržnje i netrepeljivosti, svojim ponašanjem ili parolama;

Radnja izvršenja-izazivanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu nacionalne, rasne, verske ili druge mržnje i netrepeljivosti, svojim ponašanjem ili parolama zahteva posebnu posledicu da izazivanje mržnje i netrepeljivosti dovede do nasilja i nereda na sportskoj priredbi.

Propisana sankcija za delo iz stava 1. člana 344a je kazna zatvora od šest meseci do pet godina kao i novčana kazna. Kao što se može videti uz kaznu zatvora je kumulativno propisana i novčana kazna, uz to učiniocu dela ukoliko je izvršeno na sportskoj priredbi se obavezno izriče mera bezbednosti zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama.

Krivično delo nasilničko ponašanje ima dva kvalifikovana oblika. Prvi teži oblik je propisan u stavu 2. i 3. člana 344a Osnovna kvalifikatorna okolnost je izvršenje dela od strane grupe. Ovde se grupom smatra tri ili više osoba. Pri tome, ne mora da se radi o organizovanoj kriminalnoj grupi već grupa može nastati i spontano samo za izvršenje dela.⁶ Dok se za delo iz stava 3. propisuje dodatna kvalifikatorna okolnost, ona se nalazi u svojstvu izvršioca, odnosno kolovođe grupe. Pod kolovođom grupe treba smatrati lice koje usmerava aktivnost grupe u njenom naslinom ponašanju.⁷ Sankcije za prvi teži oblik dela su za delo iz stava 2. kazna zatvora od jedne do osam godina, dok za delo iz stava 3. od tri do dvanaest godina. Smatram da je ovde zakonodavac načinio propust i da je bilo potrebno propisati i novčanu kaznu kao sporednu, obaveznu kaznu, uz kaznu zatvora kao i kod osnovnog oblika dela. Drugi kvalifikovani oblik dela propisuje se u stavu 4. čl. 344a Kvalifikatorna okolnost kod ovog oblika dela jeste nastanak

⁵ Đorđević, M., Đorđević. Đ. op. cit., str. 209

⁶ Lazarević, Lj., op. cit., str. 1001

⁷ Isto, str.1000

nereda kao posledice izvršenja dela iz stava 1. ovog člana, usled kojih je nastupila teška telesna povreda nekog lica ili oštećenje imovine veće vrednosti. Prema ovim posledicama učinilac može da postupa i nehatno.

Posebni oblik dela propisan je u stav 4. člana 344a Krivičnog Zakonika koji karakteriše posebno svojstvo izvršioca, posebna radnja izvršenja kao i posledica. Izvršilac ovog dela propisan je alternativno i može biti službeno ili odgovorno lice. Ko se smatra službenim lice određeno je čl. 112. Krivičnog zakonika, pa tako službeno lice može biti: 1) lice koje u državnom organu vrši službene dužnosti, 2) izabrano, imenovano ili postavljeno lice u državnom organu, organu lokalne samouprave, ili lice koje stalno ili povremeno vrši službene dužnosti ili službene funkcije u tim organima, 3) javni beležnik, izvršitelj i arbitar, kao i licu u ustanovi, preduzeću ili drugom subjektu, kojem je povereno vršenje javnih ovlašćenja, koje odlučuje o pravima, obavezama ili interesima pravnih ili fizičkih lica ili o javnom interesu, 4) lice kojem je fizički povereno vršenje pojedinih službenih dužnosti ili poslova, 5) vojno lice. Odgovornim licem smatra se odgovorno lice organizatora sportske priredbe.⁸

Što se tiče radnje izvršenja ona se ograničava na nečinjenje, odnosno propuštanje da se preduzmu mere obezbeđenja koje imaju za cilj onemogućavanje ili sprečavanje nereda na sportskoj priredbi.⁹ Što se tiče posledice, ona je obavezni element dela, te ako ona ne nastupi usled propusta službenog ili odgovornog lica pri organizovanju sportske priredbe ili javnog skupa, nema krivične odgovornosti. Kao posledica je propisano ugrožavanje života ili tela većeg broja ljudi ili imovine veće vrednosti. Propisana sankcija za ovaj oblik dela je zatvor od tri meseca do tri godine i novčana kazna kao sporedna.

3. Uporedno pravo u zakonodavstvima država u regionu

Krivični zakonik Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 70/2003, 13/2004 - ispr. i 47/2006 i "Sl. list CG", br. 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011 - dr. zakon, 40/2013, 56/2013 - ispr., 14/2015, 42/2015, 58/2015 - dr. zakon, 44/2017, 49/2018 i 3/2020) u čl. 399a, propisuje krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu:

„(1) Ko fizički napadne ili se fizički obračunava sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa, izazove ili vrši nasilje, unese u sportski objekat ili baca na sportski teren, među gledaoce ili učesnike javnog skupa predmete, pirotehnička sredstva ili druge eksplozivne,

⁸ Đurđević, N. *Krivična odgovornost za nasilje i nedolično ponašanje na sportskim priredbama u Republici Srbiji*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 2/2010, str. 290

⁹ Lazarević, Lj., op. cit., str. 1002

zapaljive ili štetne supstance koje mogu da izazovu tjelesne povrede ili ugroze zdravlje učesnika sportske priredbe ili javnog skupa, neovlašćeno uđe na sportski teren ili dio gledališta namijenjen protivničkim navijačima i izazove nasilje, oštetiti sportski objekat, njegovu opremu, uređaje i instalacije, svojim ponašanjem ili parolama na sportskoj priredbi ili javnom skupu izaziva nacionalnu, rasnu, vjersku ili drugu mržnju ili netrpeljivost zasnovanu na nekom diskriminatornom osnovu usljed čega dođe do nasilja ili fizičkog obračuna sa učesnicima, kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina i novčanom kaznom.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i ko fizički napadne ili se fizički obračunava sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa, izazove ili vrši nasilje ili oštetiti imovinu čija vrijednost prelazi iznos od deset hiljada eura prilikom dolaska ili odlaska sa sportske priredbe ili javnog skupa.

(3) Kolovođa grupe koja izvrši djelo iz st. 1 i 2 ovog člana, kazniće se zatvorom od tri do dvanaest godina.

(4) Ako je izvršenjem djela iz st. 1 i 2 ovog člana došlo do nereda u kome je nekom licu nanijeta teška tjelesna povreda ili je oštećena imovina čija vrijednost prelazi iznos od četrdeset hiljada eura, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(5) Službeno ili odgovorno lice koje prilikom organizovanja sportske priredbe ili javnog skupa ne preduzme mjere obezbjeđenja kako bi se onemogućio ili spriječio nered, pa usljed toga budu ugroženi život ili tijelo većeg broja ljudi ili imovina čija vrijednost prelazi iznos od dvadeset hiljada eura, kazniće se zatvorom od tri meseca do tri godine i novčanom kaznom.”

Krivični zakonik Crne Gore propisuje delo gotovo identično kao Krivični zakonik RS, od naziva dela, propisanih oblika dela, preko radnje izvršenja do propisane krivične sankcije za izvršioca. Postoje samo dve razlike, prva što kod dela iz čl. 344a Krivičnog zakonika RS kao radnja izvršenja je propisana oštećenje imovine veće vrednosti prilikom dolaska i odlaska, dok je kod dela iz čl. 399a Krivičnog zakonika Crne Gore ta radnja izvršenja propisana kao posebni oblik dela, dok je propisana krivična sankcija identična (od šest meseci do pet godina), te se ne može govoriti o nekoj bitnoj razlici. Druga razlika je ta što Krivični zakonik RS koristi pojam imovina veće vrednosti, dok je u Krivičnom zakoniku Crne Gore propisano koliko vrednost uništene imovine treba da iznosi, odnosno kod dela iz stava 2. deset hiljada evra, kod dela iz stava 4. četrdeset hiljada evra, a kod dela iz stava 5. dvadeset hiljada evra.

Krivični zakonik Makedonije („Службен весник на Република Македонија" број 80/99, број 4/2002 година, број 43/2003, број 19/2004, број 81/2005, број 60/06, број 73/06, број 7/08, број 139/08, број 114/09, број 51/11, број 135/11, 185/11, број 142/12, број 166/12, број 55/13, број 82/13, број 14/14, број 27/14, број 28/14, број 115/14 и број 132/14)

propisuje u čl. 386. krivično delo nasilništvo dok u stavovima 4,5,6 i 7, propisuje posebni oblik ovog dela vezan za sportske priredbe.

Kaznom iz stava 2. ovog člana, kazniće se učinilac dela iz stava 1. ovog člana ukoliko je delo izvršeno vezano za sportsko takmičenje, za vreme, pre početka i po završetku sportskog takmičenja.

Ako je delo iz stava 3. imalo za posledicu izazivanje tuče, nereda ili oštećenje imovine veće vrednosti, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do pet godina.

Ako je delo iz stava 1. ovog člana imalo za posledicu teške telesne povrede ili smrt nekog lica, učinilac će se kazniti zatvorom tri do deset godina.

Kaznom iz stava 5. ovog člana kazniće se organizator grupe koja je učinila delo iz stava 3. ovog člana, kao i organizator sportskog takmičenja koji nije preduzeo mere za sprečavanje nasilja.

Za delo iz stava 3. ovog člana novčanom kaznom kazniće se pravno lice koje je organizovalo takmičenje.

Prva razlika krivičnog dela iz čl. 344a sa krivičnim delom iz čl. 386. st. 3,4,5,6 i 7. Krivičnog zakonika Makedonije je ta što je delo iz čl. 386. Krivičnog Zakonika Makedonije propisano kao posebni oblik krivičnog dela nasilništvo sa specifičnim mestom izvršenja dela, kao i vremenu izvršenja, za vreme dolaska, odlaska i trajanja sportskog takmičenja. Dalje, bitna razlika je i ta što se kod dela iz čl. 344a Krivičnog Zakonika Republike Srbije kao radnja izvršenja navode tačno konkretne radnje koje treba da vrši izvršilac dela, prilagođene ponašanju nasilnika na sportskim terenima, dok kod dela iz čl. 386. Krivičnog Zakonika Makedonije kao radnja izvršenja se navodi maltretiranje, grubo vređanje, pretnja da se ugrozi sigurnost, ili vršenje grubog nasilja, što je posledica toga da je nasilničko ponašanje na sportskim priredbama ustvari posebni oblik dela nasilničko ponašanje, a ne samostalno krivično delo. Što se tiče kvalifikovanih oblika dela, delo iz čl. 386. Krivičnog Zakonika Makedonije ima slične kvalifikovane oblike kao i delo iz čl. 344a Krivičnog Zakonika Republike Srbije odnosno kvalifikatorne okolnosti vezane za vođu grupe, za nastajanje teže posledice i kažnjavanje odgovornog lica organizatora sportske priredbe, uz razliku da Krivični Zakonik Makedonije propisuje u čl. 386. st. 7. i odgovornost pravnog lica koje je organizovalo takmičenje, dok ne obuhvata ni kod jednog oblika dela kao mesto izvršenja dela i javni skup već samo mesto održavanja sportskog takmičenja.

U Hrvatskoj Zakon o spriječavanju nereda na športskim natjecanjima Narodne novine br. 117/03, 71/06, 43/09, 34/11, 114/22 propisuje četiri krivična dela nasilja na sporskim

priredbama. U čl. 31a Zakon propisuje delo učestvovanje u tuči ili napadu na gledaoce ili druge osobe:

Ko za vreme odlaska na sportsko takmičenje, trajanja sportskog takmičenja, ili povratka sa sportskog takmičenja, učestvuje u tuči ili napadu na druge gledaoce, redare, službena lica organizatora takmičenja, sportiste ili druge osobe, usled čega je neka osoba teško telesno povređena, kazniće se za samo učestvovanje kaznom zatvora od tri meseca do tri godine.

Ako je krivičnim delo iz stava 1. ovog člana prouzrokovana smrt nekog lica, učinilac će se kazniti za samo učestvovanje kaznom od šest meseci do pet godina.

Organizator ili vođa grupe koja počinji krivično delo iz stava 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Organizator ili vođa grupe koja počinji krivično delo iz stava 2. ovog člana kazniće se kaznom zatvora od tri do deset godina.

Nema krivičnog dela iz stava 1. i 2. ovog člana ako je osoba koja je učestvovala u tuči u nju uvučena bez svoje krivice, ili se samo zbog toga što se branila, ili razdvajala druge.

Zatim u čl. 39b propisuje krivično delo organizovanje nasilja na sportskim takmičenjima: Ko organizuje ili vodi grupu ljudi koja zajednički prilikom odlaska na sportsko takmičenje, trajanja, ili povratka sa sportskog takmičenja učestvuje u tuči ili napadu na druge gledaoce, redare, službena lica organizatora takmičenja, sportiste ili druge osobe, usled čega je neka osoba teško telesno povređena ili je došlo do uništenja i oštećenja tuđe stvari ili imovine veće vrednosti, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

I u čl. 39c Zakon propisuje krivično delo uništavanje stvari ili imovine na sportskom takmičenju:

Ko za vreme odlaska na sportsko takmičenje, trajanja sportskog takmičenja, ili povratka sa sportskog takmičenja ošteti, izobliči, uništi ili učini neupotrebljivom tuđu stvar ili imovinu veće vrednosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Prva razlika koja se primećuje sa Hrvatskim zakonodavstvom je ta što se krivična dela nasilničkog ponašanja na sportskim priredbama nalaze u posebnom zakonu, a ne u Krivičnom zakoniku, međutim do skora je takva situacija bila i u našem zakonodavstvu. Osnovna razlika je ta što Zakon o spriječavanju nasilja na sportskim natjecanjima Hrvatske propisuje četiri krivična dela nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi, a Krivični Zakonik Republike Srbije jedno osnovno i četiri kvalifikovana oblika. Zakon o spriječavanju nereda na sportskim natjecanjima Hrvatske posebno sankcioniše nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi prema ljudima, s tim što pored propisanih radnji izvršenja koje su slične kao kod dela iz čl. 344a Krivičnog Zakonika Republike Srbije propisuje i posledicu, tešku telesnu povredu nekog lica,

u čl. 39a uz kvalifikovane oblike vezane za vođu grupe koja čini delo i isključenje od odgovornosti za osobe koje su bez svoje krivice uvučene u tuču, zatim organizovanje nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi u čl. 39b, u čl. 39c propisuje kao radnju izvršenja nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi koje ima za posledicu uništenje imovine, dok u čl. 39d propisuje delo koje za radnju izvršenja ima nepoštovanje izrečenih zabrana u prekršanom ili ranije sprovedenom krivičnom postupku. Razlika postoji i u krivičnim sankcijama koje su malo blaže za krivična dela iz čl. 39a, 39b, 39c i 39d Zakona o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima Hrvatske nego za krivično delo iz čl. 344a Krivičnog Zakonika Republike Srbije i još jedna razlika se ogleda u tome što krivično zakonodavstvo Makedonije kao ni krivično zakonodavstvo Hrvatske ovim delima obuhvata samo nasilničko ponašanje na sportskim priredbama bez proširivanja dela i na nasilje izvršeno na javnom skupu.

4. Zemlje anglosaksonskog pravnog sistema

Engleska kao kolevka sportskog nasilja i savremenog huliganizma stvorila je razgranatu i sveobuhvatnu mrežu zakona koji regulišu materiju nasilja na sportskim priredbama.

Nakon nesreće na stadionu Highbury, klubovi su bili prinuđeni da podignu standarde bezbednosti.¹⁰ Dok je država donela nove propise i to: Zakon o fudbalskim navijačima iz 1989., Zakon o prekršajima i neredima na fudbalskim utakmicama iz 1998. godine, Zakon o neredima na fudbalskim utakmicama iz 2000. godine. Ovaj poslednji propisuje listu prekršaja i krivičnih učinjenih na sportskim priredbama¹¹, ukupno 17, pa tu navodi upotrebu alkohola, ili pirotehničkih sredstava, prekršaje po zakonu o javnom redu, nasilje protiv lica ili imovine na sportskoj manifestaciji, te na putu ka ili sa iste, upotreba nošenje ili posedovanje oružja ili pirotehničkih sredstava, kao i ostavljanje ili pokušaj ostavljanja predmeta u sportskom objektu, vožnja pod dejstvom alkohola ili opojnih droga na putu ka ili sa sportskog događaja.¹² Kao što se može primetiti iz samih naziva propisa koji regulišu ovu materiju u Engleskoj, oni se odnose samo na nasilje na fudbalskim utakmicama ne i na ostala sportska dešavanja kao i javne skupove. To je rezultat toga, što je povod za donošenje ovih zakona i bilo nasilje na fudbalskim utakmicama.

¹⁰ Savković, M., Đorđević, S. i drugi, (2010:13) *Na putu prevencije nasilja na sportskim priredbama*, predlog regionalnog okvira saradnje, Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Beograd

¹¹ Milojević, S. i drugi, op. cit., str. 126

¹² Šuput, D. (2010) *Pravni okvir koji uređuje borbu protiv nasilja na sportskim priredbama u evropskim državama*, Institut za uporedno pravo, Beograd

5. Zaključak

Pored promena u zakonodavstvu u vidu proširenja radnje ovog krivičnog dela i pooštavanja sankcija propisanih za izvršioce i dalje prilikom odigravanja utakmica i sportskih takmičenja gledamo akte nasilja na istim. Ti akti nasilja se kreću od najbezazlenijih do onih koje rezultiraju teškim posledicama: telesnim povredama, uništavanjem imovine, pa čak i ubistvima. Iz tog razloga je i izvršena uporedna analiza sa zakonodavstvima zemalja u regionu i Engleske. Kao očigledan odgovor se nameće implementacija. I najbolje rešenje u zakonu je loše ukoliko ostane mrtvo slovo na pariru, pa je potreban trud celog sistema kako bi se rešio ovaj problem, zbog kog ljudi gube veru u pravosudni sistem, a pored toga poprilično šteti reputaciji zemlje u inostranstvu.

Mere primenjene u inostranstvu su proizašle kao rezultat obimnih istraživanja i proučavanja faktora koji utiču na pojavu i držanje u bezbednosno prihvatljivim okvirima. Teorijska angažovanost istraživača sa polja društvenih nauka na našim prostorima vezano za navedenu problematiku bila je relativno slaba, a pristup nasilju treba da je multidisciplinaran. Ono je rezultat udruženih socioloških, psiholoških, ideoloških, kulturoloških i mnogih drugih faktora.

Iako se mogu pronaći neki zajednički elementi na osnovu kojih se mogu izdvojiti opšti uzroci nasilja, na nivou pojedinca se ipak ne može primeniti neko opšte pravilo. Uprkos posebnim propisima koji su doneti u ovoj oblasti, samo u nekim zemljama je ostvarena svrha tih propisa. Samim tim, može se zaključiti da nije dovoljno rešavati problem nasilja samo putem zakonske regulative već je neophodno uključiti više subjekata.

LITERATURA

1. Đorđević, M., Đorđević. Đ. (2014:209) *Krivično pravo sa tekstom Krivičnog zakonika*, Projuris, Beograd.
2. Đorđević, M., Đorđević. Đ. op.cit., str. 209.
3. Đurđević, N. *Krivična odgovornost za nasilje i nedolično ponašanje na sportskim priredbama u Republici Srbiji*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 2/2010, str. 290.
4. Lazarević, Lj., op. cit., str. 1000-1002.
5. Milojević, S. i drugi, op. cit., str. 126.

6. Savković, M., Đorđević, S. i drugi, (2010:13) *Na putu prevencije nasilja na sportskim priredbama*, predlog regionalnog okvira saradnje, Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Beograd.
7. Šuput, D. (2010) *Pravni okvir koji uređuje borbu protiv nasilja na sportskim priredbama u evropskim državama*, Institut za uporedno pravo, Beograd.

Aleksandra Stanković

Nikola Đurić

CRIMINAL ACT VIOLENT BEHAVIOR AT A SPORTS EVENT OR PUBLIC GATHERING

Summary

We are witnesses of various forms of violence, both traditional and modern. As human society progressed, so did the forms of violence. Thus, violence can range from inflicting minor physical injuries on an individual to committing genocide against a large number of people. Acts of violence have always attracted the special attention of experts in various fields, but also of ordinary people, partly because of the reporting of these acts, partly because of people's fear, because anyone can be a victim of violence. The response of the individual, the state and society to violence can be diverse, it appears in the form of defense and in the form of prescribing certain behaviors as criminal acts, whereby the perpetrators of these criminal acts are punished for committing acts of violence. With this response of the state, the goals are achieved, the prescription of which is in fact an answer to the problem of hooliganism, that is, violence at or in connection with sports events.

KEY WORDS: Sports event, public meeting, criminal law, crime, violence, sport.